

Vši, Veš dětská

Paraziti provází lidstvo již tisíce let a vši nejsou žádnou výjimkou. Jejich uzpůsobení se člověku je odhadováno přibližně na sto tisíc let a od té doby prošly i ony svou evolucí. Veš je hmyz, jemuž zakrněla křídla, což si však vynahradila trojicí párů nohou zakončených drápem. Ten jí slouží k efektivnímu zachycení na vlasech či chlupcích. Z nepřeberného množství vši parazitují na člověku jen tři druhy – veš šatní, dětská a muňka. Bezesporu celosvětově nejrozšířenější je právě veš dětská, neboli *Pediculus capitis*. Její pojmenování je odvozené od jejího přírodního rezervoáru, dětských kolektivů, kde se jí daří nejlépe a může se šířit. I když se jmenuje dětská, tak samozřejmě není jejímu řádění ušetřena ani dospělá populace, v jejich kolektivech akorát nedochází k tak častému šíření, neboť nenavazují těsný kontakt jako děti.

Veš dětská potřebuje přímý kontakt vlasů napadeného a zdravého jedince. Poté může přelézt a začít svůj reprodukční cyklus u nového hostitele. Dalším způsobem přenosu mohou být různé textilie, jako je např. ručník, čepice či oblečení, v tomto případě je však rozhodujícím faktorem čas. Vši mimo hostitele nedokáží příliš dlouho přežít a nejpozději do 24 hodin umírají. Bez zdroje potravy rychle vysychají a přicházejí o síly, což se projevuje na jejich schopnosti pohybu. Půjčování čepice a bezelstné hry, při nichž dochází ke kontaktu vlasů, jsou zejména doménou dětí, právě proto jsou vždy epicentrem jakékoliv epidemie dětské kolektivy. Obzvláště častý výskyt je poté spojován s letními prázdninami, kdy odjíždí na tábory, z nichž si domů přivážejí i nevídaného spolubydliče.

Poté, co se samička zabydlí na novém hostiteli, začne klást vajíčka, tzv. hnidy. Ty jsou bělavé barvy 0,8 mm velké, upevněné na vlas u pokožky hlavy zvláštním velice odolným bílkovinným tmelem. Ten bezpotíží odolává jakékoliv běžné hygieně, tedy vodě, šamponu i běžně používanému hřebenu. Přibližně po týdnu se začnou líhnout larvy, jenž okamžitě začínají sát krev. Larva se pozvolna mění v nymfu a ta následně v dospělého jedince. Tato přeměna trvá přibližně další týden, dospělý jedinec přežívá celkem 3 až 5 týdnů. Za tuto dobu však stihne samička naklást 50 – 150 vajíček. Vši se s oblibou zdržují v oblastech za ušima a na zátylku, kde jsou nejlépe patrné.

Likvidace vši byla zapeklitým oříškem v průběhu celé historie. Egypťané používali směs datlí s moukou a často přistupovali k úplnému oholení. Nejinak tomu bylo i v nedávných dobách, kdy se využívaly zábaly z petroleje a i přes to povětšinou nastalo ostříhání nakrátko. Veš je zkrátka velice odolná a byla potíž se jí vůbec zbavit. V dnešní době naštěstí již nemusíme podobné praktiky podstupovat. Petrolej sice vši velice dobře hubí, nese sebou však riziko nepřiměřené reakce pokožky hlavy. Dnes ho však již nahradila celá škála přípravků působících na bázi insekticidů nebo oleje.

Veš dětská v naší lokalitě není přenašečem žádného nebezpečného onemocnění, proto jedinou možnou komplikací by mohlo být zanesení sekundární infekce do rozškrábané rány po sání. To se poté může projevit zánětem, ve vzácnějších případech ekzémem. Nejhorší komplikací tak zůstávají možné psychické následky. Stále totiž panuje mylné přesvědčení, že jsou vši spojené s nedostatečnou hygienou, což je naprostý nesmysl. Tento parazit nerozlišuje sociální vrstvy ani častost mytí. Jistou výjimku tvoří pouze veš šatní, ta však není tolik rozšířena.